

'FINANCIËLE CRISIS VERPLICHT ACCOUNTANTS NIET TOT BOETEKLEED'

Minder regels, bredere blik

De FEE krijgt in Hans van Damme zijn nieuwe voorzitter. Een Hollandse consensuszoeker die een dynamische agenda wil afwerken, waarop beroepsopleiding en ethiek belangrijke punten zijn, en die mede is gebaseerd op de overtuiging dat de accountant over de huidige financiële crisis weinig tot niets valt te verwijten.

TEKST PETER VAN RIETSCHOTEN | BEELD SIMONE VAN ES

Op 18 december 2008 is Hans van Damme, KPMG-partner financial services, benoemd tot president van de Fédération des Experts Comptables Européens (FEE), de Europese koepel van 43 nationale accountantskoepels uit 32 landen. Van Damme volgt Jacques Potdevin op, waarmee hij twee jaar geleden als deputy president in het FEE-bestuur aantrad. Tegelijk met Van Damme is de Brit Philip Johnson benoemd als nieuwe deputy president, die normaal gesproken over twee jaar Van Damme zal opvolgen. Van Damme is volgens eigen zeggen meer gericht op accounting, terwijl Johnson met name is ingesteld op auditing. Zo zullen volgens de nieuwe FEE-president de belangrijkste dossiers ook vanuit de bestuurlijke top breed kunnen worden afgedekt.

VERSIMPELING

Toen Van Damme twee jaar geleden als deputy president werd benoemd, stonden standaardisering van internationale verslaggevingsregels en de IFRS voor kleine ondernemingen hoog op de agenda. Over wat daarvan terecht is gekomen zegt Van Damme: "Veel praten, het gaat langzaam. De International Accounting Standards Board (IASB) werkt gedegen maar traag, maar er is nu wel een definitieve *exposure draft* in de maak. De versimpeling waar ook ik vanuit de FEE naar streef, komt eraan. Van het volledig vrijgeven van de verslaggevingsplicht voor kleine ondernemingen zal evenwel geen sprake zijn: we kunnen het kind niet met het badwater weggoaien."

'Wij moeten eraan bijdragen dat de accountant - als instituut en als beroep - in de huidige crisis overeind blijft.'

Als hij de agenda van twee jaar geleden nog eens beschouwt, concludeert Van Damme dat de FEE op het gebied van de verslaggeving goed bezig is geweest en dat de organisatie het over de gehele linie 'heel redelijk' heeft gedaan. "Het zou mooi zijn geweest als we op het gebied

van opleidingen een stapje verder waren gekomen. Niet alleen kwaliteit, maar ook meer waardering voor en aantrekkelijkheid van het vak. De component ethiek had naar mijn idee de afgelopen jaren zeker in de opleiding ook wel wat meer

'Het vermogen om te begrijpen wat er in brede zin in de wereld gebeurt, vraagt ook bij de FEE permanent om aandacht.'

aandacht mogen krijgen. En het vermogen om te volgen en te begrijpen wat er in brede zin in de wereld gebeurt - dat is iets wat ook bij de FEE permanent om aandacht vraagt."

DYNAMISCHE EVOLUTIEAGENDA

Bestuurlijk vuurwerk verwacht de FEE-president niet. Het is niet de aard van de organisatie, niet zijn eigen manier van werken, en het is nog maar de vraag of er aanleidingen zijn of zullen komen om met de vuist op tafel te slaan. Van Damme: "We blijven de weg volgen van de evolutie. De FEE is er de organisatie niet naar om van alles en nog wat in korte tijd op zijn kop te zetten. Zelf ben ik ook meer voor de consensus, bestuurlijk voel ik mij prettig bij geleidelijkheid en overleg. En aanleidingen? Kijk, veel aangesloten organisaties zijn groot en sterk genoeg om

zelf hun wensen over het voetlicht te krijgen. Waar nodig zullen we de kleinere leden actief blijven helpen." Hetgeen niet wegneemt dat Van Damme voor de komende jaren wel degelijk

een agenda heeft die gerust dynamisch mag worden genoemd. Daarbij zal het gaan om drie speerpunten. "Ten eerste moeten wij eraan bijdragen dat de accountant - als instituut en als beroep - in de huidige crisis overeind blijft. Anders gezegd: de accountant moet deze moeilijke periode ordentelijk doorkomen. Er zal veel over de rol van de accountant moeten worden verduidelijkt. Tweede speerpunt betreft de nieuwe vormen van assurance. Ik doel daarbij op de zekerheidsverschaffing bij andere vormen van betrokkenheid bij verslaggeving die simpeler zijn en niet zo accountantsachtig. Derde speerpunt zal zijn meer aandacht voor hetgeen de afgelopen twee jaar naar mijn mening te weinig aandacht heeft gekregen, dus opleidingen, aantrekkelijkheid van het beroep en de ethische kanten van beroep en beroepsuitoefening. Wat de ethiek betreft ben ik voorstander van veel discussie daarover, maar ook dat die resulteert in een ethische basishouding."

'MICRO-ENTITEITEN'

Ook in eigen gelederen zal het aantreden van Van Damme niet onopgemerkt blijven. Hij wil de FEE-organisatie vooral wat betreft de praktische en uitvoerende kant gaan versterken. "Wij zijn te veel kijkers en te weinig doeners. We moeten niet alleen papier maken, we moeten meer aan praktische en concrete veredeling van opvattingen en beleid gaan doen." Overigens ziet ook Van Damme dat er wel wat meer duidelijkheid mag komen bij de vraag 'wie wil wat'. EU-commissaris Interne Markt Charles McCreevy wil dat voor zeer kleine vennootschappen (de 'micro-entiteiten') de verplichting vervalt een jaarrekening op te stellen in overeenstemming met de Vierde en de Zevende EG-Richtlijn. Daarentegen wil International Federation of Accountants één set van ISA's (International Standards on

Auditing) voor kleine tot en met grote ondernemingen; dit om naar het maatschappelijk verkeer toe ook in deze zo veel mogelijk eenduidigheid te creëren.

Van Damme: "McCreevy wil ook nog moderniseren in de verslaggeving doorvoeren, alles gericht op verlaging van de administratieve kosten voor het midden- en kleinbedrijf. Op zich goed, maar voor wat hij wil is veel meer tijd nodig. Ik kan mij wel vinden in de opvatting dat mkb-bedrijven weinig *cross border*-activiteiten hebben en dat de nationale regelgeving voor hen doorgaans meer dan voldoende is. Dus richtlijnen voor de zeer kleine entiteiten gedeeltelijk loslaten kan inderdaad tot de gewenste vereenvoudiging in de verslaggevingseisen leiden. Gedeeltelijk ja, want er moet wel een bruikbaar toetsingskader overblijven."

VRIJWILLIG

Van Damme is niet bevreesd dat het gedeeltelijk loslaten van de voorschriften voor de verplichte accountantscontrole tot omzetverlies zal leiden. "In veel EU-landen zijn de verplichtingen wat betreft de verslaggeving zodanig, dat er sowieso veel gebruikgemaakt moet worden van de oordelen van de accountant. En in landen waar die verplichting

'Accountants valt in de financiële crisis niets te verwijten, een boetekleed zoals bij Enron zou echt misplaatst zijn.'

minder groot is, zoals Nederland, bestaat er eigenlijk al van oudsher een groot vrijwillig gebruik van de accountant door het midden- en kleinbedrijf."

Over het IFAC-standpunt en andere vormen van zekerheidsverschaffing zegt Van Damme dat men er daar nog niet uit is. "De doelstelling is goed: versimpeling van de controle. Hoe is nog niet duidelijk. Mij lijkt in ieder geval wel dat de nadruk moet komen te liggen op het hebben van een helder begripinstelstel."

GEEN TEKORTKOMINGEN ACCOUNTANTS

Dat de accountants in de huidige financiële crisis 'heel erg stil' zijn, vindt Van Damme in eerste instantie niet zo ■

'De gedachte van een *early warning system* wijs ik niet af maar het is niet eenvoudig om zoiets te maken.'

verwonderlijk. "Het gaat immers niet om een verwijtbaar gebrek aan solvabiliteit of om tekortkomingen in de verslaggeving. Het gaat om liquiditeitstekorten en vooral om een gebrek aan vertrouwen, waarbij er ook nog eens sprake is van een zichzelf versterkend karakter. De waarderingen zijn aan de vooravond van de crisis goed uitgevoerd, nu kan daar achteraf echter wel anders tegenaan worden gekeken. Het kan zijn dat her en der de informatie in prospectussen en jaarrekeningen niet volledig is geweest, maar dat zijn uitzonderingen. Net zoals het kan zijn voorgekomen dat raden van bestuur en commissarissen de stukken onvoldoende hadden gelezen en dus in hun rol zijn tekortgeschoten. De accountants valt in de financiële crisis niets te verwijten, een boetekleed zoals bij Enron zou echt misplaatst zijn."

Wel gaat Van Damme mee met Ian Powell, de nieuwe voorzitter van Pricewaterhouse Coopers UK, die pleit voor betere regels en voor een *early warning*-systeem voor accountants. "Niet meer regels, wel slimme - daar ben ik al heel lang een uitgesproken voorstander van. Na Enron zijn de accountants overspoeld door regels. Een deel van al die formele en detaillisti-

sche regels kan heel goed worden vervangen door een paar algemene en verstandige richtlijnen.

Ook de gedachte van een *early warning system* wijs ik niet af. Het is evenwel niet eenvoudig om zoiets te maken.

Hans van Damme

Hans van Damme (1951) is sinds 18 december 2008 president van de FEE. Hij was sinds 2006 deputy president en sinds 2003 vice-president, belast met financial reporting. Vanuit die positie is hij ook lid van de raad van toezicht van EFRAG (European Financial Reporting Advisory Group), de private organisatie die de Europese Commissie adviseert over IFRS. Ook is hij als auditor betrokken bij de EC Round Table over de implementatie van IFRS. Tevens is hij co-voorzitter van de EFRAG-FEE Working Group die zich bezighoudt met de financiële verslaggeving van small and medium enterprises (SME's).

Van Damme studeerde in 1975 aan de Universiteit van Amsterdam af als econoom en werd in 1978 RA. Hij is nu audit-partner bij KPMG en werkt daar voor Financial Services Amsterdam. Zijn cliënten zijn onder meer banken, leasebedrijven en beleggingsinstellingen. Zijn werkzaamheden omvatten zowel audits als advisering.

Hoe had zo'n systeem eruit moeten zien opdat deze financiële crisis zou zijn voorkomen?"

UITLEGGEN

"Wel denk ik dat ook accountants voor hun cliënten meer moeten gaan bijdragen aan 'een ander en breder plaatje'. De bedrijfseconomische interpretatie van de werkelijkheid lijkt zo langzamerhand te vragen om een aanvulling opdat er adequaat kan worden bestuurd en besloten. Milieu wordt steeds belangrijker, en - het is al eerder gezegd - ethiek eveneens."

Van Damme houdt er wel rekening mee dat in de komende tijd de kritische pijlen van de media en teleurgestelde aandeelhouders en mogelijk ook van de politiek meer gericht gaan worden op de accountants. "Ik denk dat het verstandig is om niet al te lang nog 'heel stil' te blijven. Laten we uitleggen dat er wat betreft de accountants nu van Enron-achtige toestanden geen sprake is, dat 99,9 procent van de accountants zijn werk goed doet. Laten we nogmaals, en nu zeker, duidelijk maken wat men wel en niet van de accountant mag verwachten. Laten we de ruggen recht houden en laten we onszelf niet verder onderdompelen in nog meer regels. En laten we - *last but not least* - niet alleen benadrukken dat het beroep van accountant een mooi en zinvol beroep is, laten we dat vooral ook op een goede manier blijven uitvoeren." □